

SPRAWOZDANIE

„Studia Wyborcze”, tom 25, 2018

DOI: <https://doi.org/10.26485/SW/2018/25/11>

SPRAWOZDANIE Z OBCHODÓW ŚWIATOWEGO DNIA WYBORÓW, TORUŃ 1 LUTEGO 2018 ROKU

We wrześniu 2005 roku w Siofok na Węgrzech Konferencja Światowych Organizacji Wyborczych (Global Elections Officials – GEO), na wniosek uczestników przedsięwzięcia, ustanowiła pierwszy czwartek lutego każdego roku Światowym Dniem Wyborów. Termin ten został wybrany z uwagi na podpisanie w tym dniu bądź około tej daty większości umów międzynarodowych dotyczących kwestii wyborczych. Ideą święta jest umacnianie demokracji, poszerzanie wiedzy wyborczej wyborców oraz promowanie powszechnego udziału w głosowaniu – ze szczególnym uwzględnieniem osób głosujących po raz pierwszy oraz osób niepełnosprawnych i starszych, które z przyczyn od siebie niezależnych nie mogą wziąć udziału w akcie głosowania.

Tegoroczne obchody Światowego Dnia Wyborów odbyły się 1 lutego 2018 roku na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i były połączone z uroczystościami związanymi z rocznicą 10-ciu lat działalności Centrum Studiów Wyborczych UMK. Z tej okazji Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu wraz z Państwową Komisją Wyborczą oraz Krajowym Biurem Wyborczym zorganizowali konferencję naukową pt. „X-lecie Centrum Studiów Wyborczych UMK”. W dzień po wejściu w życie znowelizowanego *Kodeksu wyborczego*, mieli okazję spotkać się przedstawiciele Państwowej Komisji Wyborczej, komisarze wyborczy, przedstawiciele środowisk naukowych zajmujący się tematyką wyborczą, dyrektorzy zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego, studenci oraz doktoranci. Obchody dowiodły, po raz kolejny, niezmiernie znaczenie wyborów dla demokratycznego państwa prawnego. Potwierdziły także potrzebę przestrzegania w procesie wyborczym, przez wszystkich jego uczestników, pewnych granic wyznaczonych przede wszystkim przez przepisy prawa, ale także przez zwykłą przyzwoitość. Spotkanie było okazją do dyskusji na temat zmian wprowadzonych nowelizacją Kodeksu wyborczego między przedstawicielami różnych dyscyplin naukowych oraz praktyki.

W tegorocznych obchodach Światowego Dnia Wyborów Państwową Komisję Wyborczą reprezentowali: sędzia Sylwester Marciniak, zastępca przewodniczącego PKW, sędzia Krzysztof Strzelczyk oraz min. Beata Tokaj, sekretarz

Komisji oraz Szef Krajowego Biura Wyborczego. Obecni byli: Prezydent Miasta Torunia —Michał Zaleski, liczne grono komisarzy wyborczych (z Bydgoszczy, Kielc, Krakowa, Łodzi i Torunia) oraz dyrektorów delegatur KBW (z Bydgoszczy, Gdańska, Kielc, Krakowa, Łodzi, Olsztyna, Płocka, Torunia, Warszawy, Włocławka), Przedstawiciel Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dr Jarosław Zbieranek), naukowcy, zajmujący się wyborami przybyli z ośrodków akademickich w Białymstoku (prof. dr hab. Grzegorz Kryszewski, dr Artur Olechno), Gdańska (prof. dr hab. Andrzej Szmyt, prof. dr hab. Piotr Uziębło), Łodzi (prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki, prof. dr hab. Anna Rakowska-Trela, mgr Magdalena Wrzałik), Olsztyna (prof. dr hab. Dorota Lis-Staranowicz), Warszawy (prof. dr hab. Jacek Sobczak, prof. dr hab. Marek Chmaj), Wrocławia (prof. dr hab. Andrzej Antoszewski), jak i Torunia (prof. dr hab. Zbigniew Witkowski, prof. dr hab. Marek Sobczyk, dr Iwona Wróblewska, dr Maciej Serowaniec, dr Anna Frydrych-Depka, dr Wojciech Włoch, dr Wojciech Pieszynski, dr Arleta Hrechorowicz).

Konferencja poprzedzona została seminarium zorganizowanym przez Studenckie Koło Naukowe Prawa Wyborczego „Elektor” Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Seminarium nosiło tytuł „Realizacja zasady wolnych wyborów w polskim prawie wyborczym” i zostało poprowadzone przez mgr. Pawła Rażnego (CSW UMK). W czasie panelu uczestniczący w nim studenci i doktoranci odnieśli się do aktualnie istotnych problemów prawa wyborczego i praw wyborczych. Maciej Cęcelewski zaprezentował strukturę administracji wyborczej w świetle nowelizacji Kodeksu wyborczego; Wojciech Miller omówił zagadnienie dwukadencyjności wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) na gruncie regulacji kodeksowej. Kolejno głos zabrał Jakub Zemła, który wygłosił referat pt. „Samorząd obywatelski, czyli wpływ nowelizacji Kodeksu wyborczego i ustaw samorządowych na proces partycypacji społecznej” oraz Marcin Dorochołowicz, który jako ostatni z referentów omówił kwestię obserwacji wyborów w świetle noweli *Kodeksu wyborczego*. Wystąpieniom przysłuchiwali się eksperci, a głos zabrał: m.in.: dr Jarosław Zbieranek (Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich).

W południe rozpoczął się pierwszy panel konferencyjny. Obradom przewodniczył prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki (CSW UŁ). Jako pierwszy głos zabrała prof. dr hab. Agnieszka Bień-Kacała (WPiA UMK), która przedstawiła konsekwencje judykalizacji polityki dla prawa wyborczego. Następnie prof. dr hab. Anna Rakowska-Trela (CSW UŁ), wygłosiła referat nt. *Zasady demokratycznego państwa prawnego a zmian w prawie wyborczym*. Na zakończenie dr hab. Dorota Lis-Staranowicz (WPiA UWM) o *Kobięcym obliczu wyborów parlamentarnych: przeszłości i teraźniejszości*. Wystąpienia zamknęła dyskusja.

Po przerwie, w kolejnym panelu, prowadzonym przez prof. dr. hab. Zbigniewa Witkowskiego, Dziekana WPiA UMK, zaprezentowano książkę pt. *Wokół wyborów i prawa wyborczego. Wykłady im. prof. dr. Wacława Komarnickiego*. Jest zbiór referatów wygłaszanych podczas obchodów Światowego Dnia Wyborów. Monografia została zadedykowana prof. dr. hab. Andrzejowi Sokali, pomysłodawcy i kierownikowi CSW UMK. Gratulacje prof. Andrzejowi Sokali złożyli Prezydent Miasta Torunia – Michał Zaleski oraz JM Rektor UMK – prof. dr. hab. Andrzej Tretyn. W imieniu Rzecznika Praw Obywatelskich dr. Adama Bodnara głos zabrał dr Jarosław Zbieranek, odczytując list okolicznościowy. Odczytana została również korespondencja od min. Kazimierza Wojciecha Czaplickiego — wieloletniego Szefa Krajowego Biura Wyborczego i współpracownika Centrum Studiów Wyborczych UMK. W obu listach podnoszono również osiągnięcia obchodzącego także jubileusz dziesięciolecia istnienia Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego. Po wręczeniu publikacji prof. dr. hab. Andrzej Sokala zabrał głos i podziękował wszystkim wieloletnim współpracownikom Centrum Studiów Wyborczych UMK, którzy przyczynili się do sukcesu jednostki.

Po wystąpieniach okolicznościowych miejsce miała debata wszystkich dotychczasowych prelegentów *Wykładów im. prof. dr. Komarnickiego*. Stanowisko w kwestii aktualnych zmian w prawie wyborczym i praktyki ostatniej dekady, jak i stanu opinii publicznej w tym zakresie przedstawili: prof. dr. hab. Jacek Sobczak, prof. dr. hab. Marek Chmaj, prof. dr. hab. Zbigniew Witkowski, prof. dr. hab. Piotr Uziębło, prof. dr. hab. Krzysztof Skotnicki oraz prof. dr. hab. Andrzej Antoszewski.

Przedostatnią częścią wydarzenia było posiedzenie Rady Programowej CSW UŁ i CSW UMK, w którym uczestniczyli przedstawiciele Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego. Spotkaniu przewodniczył prof. dr. hab. Krzysztof Skotnicki, kierownik Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego i przewodniczący Rady. W czasie krótkiego spotkania kierownicy obu Centrów podsumowali działalność i dokonania swoich jednostek, jednocześnie omawiając plany i możliwości ich rozwoju w czasie bieżącej kadencji. Najistotniejsze z nich dotyczyły, między innymi, wydania jubileuszowego – dwudziestego piątego numeru „Studiów Wyborczych”. Na zakończenie posiedzenia uczestnicy Rady podziękowali Pani min. Beacie Tokaj za wieloletnią współpracę, jako że z początkiem marca 2018 roku kończy ona pracę Szefa Krajowego Biura Wyborczego.

Tradycyjnie zwieńczeniem obchodów Światowego Dnia Wyborów był *Wykład im. prof. dr. Wacława Komarnickiego*. O zasadzie tajności głosowania w kodeksie wyborczym mówił prof. dr. hab. Marek Chmaj z Uniwersytetu SWPS. Prelegent skupił się na tegorocznych zmianach w prawie wyborczym w tym zakresie, jak również na przebiegu uchwalania nowelizacji *Kodeksu wyborczego*

w Sejmie RP. We wstępie przywołał konstytucyjny i ustawowy katalog zasad prawa wyborczego, wysuwając z powyższej analizy wnioski, że nie są one jednolite oraz celowo część z nich pominięta jest w *Konstytucji RP*. W dalszych rozważaniach omówił istotę zasady tajności głosowania, odnosząc się również do występującego w doktrynie problemu fakultatywnego bądź obligatoryjnego charakteru zasady tajności głosowania. Ostatnim aspektem, który został poruszony, stały się gwarancje zasady tajności głosowania. Wszystkie podniesione zagadnienia prof. dr hab. Marek Chmaj odniósł do nowelizacji *Kodeksu wyborczego*, wyrażając niepokój odnośnie do zbyt dużego stopnia ogólności wprowadzonych przepisów. Podsumowując stwierdził, że wskazane gwarancje tajności głosowania należy interpretować ściśle pod kątem konstytucyjnej i ustawowej zasady tajności. Innymi słowy, forma lub metoda gwarancji nie może być sprzeczna z istotą zasady tajności głosowania. Wszelkie naruszenia przepisów *Kodeksu wyborczego* dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyborów mogą być podstawą do wniesienia protestu wyborczego, o ile jednak miały wpływ na wynik wyborów. Dla zasady tajności głosowania istotne znaczenie mają również regulacje odnoszące się do warunków gromadzenia i przechowywania kart do głosowania, co również określa *Kodeks wyborczy*. W dyskusji odniesiono do dokonanych zmian w prawie wyborczym oraz wyrażono obawy odnośnie do sprawnego przeprowadzenia wyborów samorządowych jesienią 2018 roku. Na zakończenie ostatniej części Światowego Dnia Wyborów, prof. dr hab. Andrzej Sokala podziękował prelegentowi za wygłoszony referat, wszystkim zaproszonym gościom i współpracownikom obu Centrów Studiów Wyborczych za przybycie oraz serdecznie zaprosił na kolejne obchody w 2019 roku.

Magdalena Wrzalik